

"Αλλά... ΠΗΓΑΖΕΙ ΤΑ ΚΡΕΙΤΤΩ"

*«Αλλά και διά γυναικός πηγάζει τά κρείττω»
Κασσιανή*

*

Κι από τη γένεση, πιο πριν, του κόσμου όλου, ζούσες
στου νοητού ορίζοντα τη σκέψη, μες στο νου
πού 'ταν σαν βάλσαμου ευωδιά, στο χρώμα τ' ουρανού
και μέσα της περιέκλειε σαν σπέρμα ό,τι ανθούσες
την ομορφιά τρυγούσες φωτός αληθινού.

Κι εγένετο η γένεση, και γίναν όλα πράξη
κι από ιδέα έγινες πνοή δημιουργού
την άνοιξη κυφορείς, το φως του πλαστουργού
στην παγωνιά τη θαλπωρή, στο γρέξι το μεταξύ
αγάπη έχεις σταλάζει, με χάρη μουσουργού.

Τ' ανθρώπου κόρη κι αδερφή και τ' ουρανού το μάννα
η θήλεια Αρχή του Σύμπαντος και δάκρυ του Σταυρού
είσαι το χάδι τ' απαλό στην μπόρα του ισχυρού
καντήλι μες στην οίμωγή και στην χαρά καρμάννα
απλώνεις τον παιάνα του νου του ιερού.

Μέσα στα σπλάχνα σου χωρεί ο Πάναρχος ο Λόγος
που μόνο εσύ κυφορείς ω, λίκνο της στοργής
κι είναι σαν εξιλέωση μιας πράξης, μιας πληγής
που ήτανε για σένανε κάποτε ο μέγας ψόγος
μα τώρα, δες, ευλόγως, σ' έχουν αστέρι αυγής.

Κι είν' η ζωή σου Γολγοθάς στις μάνας τ' ανηφόρι
που μόνη σου το διάλεξες, ζωής αυτοσκοπό,
για το βλαστό που ανάστησες το φτιάχνεις χαριωπό
κι όλα τα δίνεις με στοργή, στις γης τ' αγριοβόρι
μ' αγάπη a priori βαδίζεις στον σκοπό.

Της ομορφιάς βασίλισσα, τον έρωτα βλασταίνεις
κόλαση και παράδεισο στου πάθους το κλωνί
πεθαίνεις κάθε άνθρωπο, με πόθο και ηδονή
στον άλλο κόσμο τονε πας, μα εσύ τον ανασταίνεις
απ' το ναδίρ διαβαίνεις, μες στο ζενίθ θρονί!

Η λευτεριά με σένανε παίρνει ορθή πορεία:
ντύθηκαν με τη χάρη σου του κόσμου τα ιερά,
κάθε ιδέα υψηλή και όλα τα λαμπρά,
όπως εξάλλου η ισότητα και η δημοκρατία,
του ανθρωπισμού η εστία, άνθη ευωδερά.

Φωτογραφία από το διαδίκτυο

MANA, ΕΣΥ!

Εν αρχή ην ο Λόγος. Ο Λόγος κι εσύ εντός του.
 Απ' το πρώτο αρχέγονο ηλιογέννημα, προαιώνια,
 ανταμοπάλλονται στο στήθος σου
 η αγάπη και το φως Του Δημιουργού.
 Μέλι και γάλα κι οξύγονο. Βύζαγμα ζωής.
 Από τότε. Με το πρώτο ιδωμένο φως και με το δοξάρι του ήλιου,
 μελωδείς την ελπίδα και τη ζωή στις χορδές της ψυχής.
 Τις καμπάνες των αστεριών που θ' ανατείλουν ηχείς στα σπλάχνα σου,
 μπουμπούκια της άνοιξης που, σαν γεννηθούν,
 μες στον κόρφο σου αφηλώνουν να φτάσουν τον ήλιο.
 Και, να! Της αγωνίας σου ο στήμονας γονιμοποίησε την γύρη της καρδιάς,
 πινέλο Μιχαλάντζελο, με φως χρωμάτισε τις διαδρομές των αιώνων.
 Κι όταν χειμώνας ματώνει την αναπνοή,
 σπόρος γλυκός το βλέμμα σου μες στο χιόνι του χρόνου,
 βλασταίνει την ελπίδα της άνοιξης και ριζοβολά το χαμόγελο του ήλιου
 κάτω από του πάγου το μαύρο σεντόνι.
 Κι ήσουν πάντα η θαλπωρή, βάλσαμο στο λυγμό του φεγγαριού,
 μα και καρνάγιο και μουράγιο κι αραξοβόλι στους κύκλους των καιρών.
 Το ρολόι της ζωής μου έδειξες και μου χάρισες το ταξίδι.
 Στα ηλιοτρόπια των καημών είσαι το αγιομένο φως
 και η γαληνή αυγή της καταιγίδας τη θάλασσα.
 Τα μουγκρητά τα αγερόχρωμα μ' ένα σου βλέμμα μαρμαρώνεις
 και με το τραγούδι σου γαληνεύεις τον πόνο,
 λαξεύοντας μες στις πληγές τον ήλιο.
 Με κράτησες απ' το χέρι, αφετηρία μου κι αφέτης μου στο φως,
 από το πρώτο μου μέχρι το τελευταίο σου.
 Μόνο εσύ μπορείς να κυοφορείς τη ζωή.
 Μόνο εσύ ανθίζεις τον οίκο Του Θεού κι εντός σου Τον αυγάζεις.
 Στα αντερείσματα του χρόνου ξυπόλυτη ανεβαίνεις τον ακάνθινο Γολγοθά
 που σου χάρισε η καρδιά σου.
 Δε ζήτησες τίποτα. Έδωσες τα πάντα.
 Είσαι η αγάπη. Είσαι η ζωή. Είσαι η μάνα!

4/5/2015

Ιωάννης Παναγάκος

Β' Βραβείο στον Διεθνή Λογοτεχνικό Διαγωνισμό του 2015 του Περιοδικού Λόγου, Τέχνης και Πολιτισμού «Κελαινά» (1/11/2015).

ΣΤΗ ΜΑΝΑ

Σε σένα, που με έφερες στο φως
και μού 'δωσες πνοή απ' τα σωθικά σου·
σε εσέ, νερό που μού 'δωσες να πιω
σαν ήμουν διψασμένος στην ποδιά σου·
σε σένα, αυτούς τους στίχους τραγουδώ.

Σε σένα, που μου στάλαξες ζωή
και φύλαξ άγγελός μου ήσουν πάντα·
σε σένα που προσκέφαλο είχα βρει
και στην ανημποριά μου ήσουν θάμα·
σε σένα, αυτούς τους στίχους τραγουδώ.

Για σένα αυτούς τους στίχους τραγουδώ·
απ' της καρδιάς τα βάθη είναι βγαλμένοι·
συγχώρα με για να συγχωρεθώ,
και είτε να 'σαι πάντα ευλογημένη.

Συγχώρα με για να συγχωρεθώ,
και είτε νά 'σαι, Μάνα, ευλογημένη!

(2000)

Ιωάννης Παναγάκος

ΓΥΝΑΙΚΑ - ΑΓΑΠΗ - ΜΗΤΕΡΑ - ΖΩΗ

Είναι αλήθεια πως ο έρωτας τρελαίνει.
Είναι αλήθεια πως τα λογικά σου παίρνει.
Είναι αλήθεια πως η άνοιξη σαν μπαίνει
με ομορφιά και χάρη σε ευφραίνει.
Είναι αλήθεια λαμπερός ο ήλιος όταν βγαίνει
και τη ζωή, μες στη ζωή, με τη ζωή ομορφαίνει.
Ναι, είναι αλήθεια όλα αυτά.
Είναι αλήθεια πως ο έρωτας, η άνοιξη, ο ήλιος
τη ζωή με ομορφιά ομορφαίνουν.
Μα τη ζωή, ναι τη ζωή, ποιος μας την έχει δώσει!
Ποιος με το χάδι τ' απαλό μας έδωσε τον πόνο,
και με την άπειρη στοργή
ποιος ήταν ποιος
αυτός που συντροφιά μας κράταγε στο δρόμο
στο δρόμο της ζωής
το δύσκολο, το φοβερό
για το μικρό βλαστό
που άπειρος δειλά - δειλά
αντίκριζε τον κόσμο
με μάτια ορθάνοιχτα
με χίλια ερωτηματικά
βαθιά μες στην καρδιά!
Ποιός ήταν, ποιός,
αλήθεια ποιός,
αυτός ο τρυφερός ανθός
που τη ζωή γεννά και τη ζωή ομορφαίνει
και τη ζωή με τη δροσιά
και μ' ομορφιά εμπνέει;
Μόνο της μάνας η γλυκιά μορφή
την ομορφιά και τη ζωή ανασταίνει!
Κι είναι η γυναίκα που μπορεί
αυτό να το προσφέρει!

(Φεβρουάριος 1970, 1972)

Ιωάννης Παναγάκος

ΤΟΥ ΖΑΛΟΓΓΟΥ Ο ΚΡΑΔΑΣΜΟΣ

Της λευτεριάς ο κραδασμός
και η αξιοπρέπεια
είναι του Ζάλογγου γκρεμός
του ήλιου η ευπρέπεια.

Μπροστά οι Σουλιώτισσες πιστές
στης λευτεριάς τη γέννα
είναι του ήλιου οι μαχητές
της δόξας η άγια πένα.

Στο Ζάλλογο υπογράψανε
με κόκκινο μελάνι
με το αίμα τους εβάψανε
της νίκης στο στεφάνι.

Για και χαρά σας αδερφοί
μη σκιάζεστε ανέμους
βάλαμε την υπογραφή
για λευτεριά του γένους.

Εις τον γκρεμό τον φοβερό
ο ήλιος πάλι ανθίζει
κι αυτό το φως το λαγαρό
το έθνος μας στολίζει!

και λευτεριά αναβλύζει!

6/3/2024

Ιωάννης Παναγάκος

ΑΠΟΚΟΤΙΑ ΔΟΞΑΣ ΚΑΙ ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ

"Διαβάτη, στάσου με ευλάβεια στη μνήμη των νεκρών. Μέσα στο βάραθρο που ζανοίγεται μπροστά σου, βρήκαν ένδοξο και ηρωικό θάνατο οι γυναίκες και τα παιδιά της Νάουσας, για την ελευθερία και την ανεξαρτησία του Ελληνικού έθνους, στις 22 Απριλίου 1822".

Επίγραμμα πάνω από το ποτάμι της Αράπιτσας, όπου έπεσαν και θυσιάστηκαν 13 γυναίκες της Νάουσας με τα μωρά τους.

Είχε πολλά προνόμια 'π' τη "Βαλιντέ"* Σουλτάνα
της Νάουσας η ομορφιά, παράδεισος της γης.
Κι οι Ναουσαίοι; Άρχοντες, της άνεσης καμπάνα
μα τη σκλαβιά δεν την μπορούν, ζωή υποταγής`
εσύ, πατρίδα μάνα
στο φως τους οδηγείς!

Ξέραν, θα χάνανε πολλά, μπορεί και τη ζωή τους
μα, λιώχρωμα τα όνειρα, ντυμένα λευτεριά
τους πλοηγούν περήφανα, με πρώτους τους προκρίτους
στα Ηλύσια Πεδία τους, του ήλιου δοξαριά`
η ελληνική ψυχή τους
κληρονομιά βαριά!

Το θέσπισμα της λευτεριάς φτερώνει τους το βήμα
κι από την πόλη τον εχθρό στα τάρταρα πετούν
μα πριν προλάβει να ορθωθεί της λευτεριάς το ρήμα
μιλούνια του άξεστου εχθρού τον τόπο τους πατούν
κι απέραντο ένα μνήμα
την πόλη καταντούν.

Σαράντα μέρες κράτησαν στις βίαιες επιθέσεις
σαν ναν' λιοντάρια πολεμούν τον βάρβαρο εχθρό
μα ήτανε αδύνατο ν' αντέξουν τις πιέσεις
των ατελειώτων ορδών, το μίσος το σκληρό
γνωστές πού 'χαν προθέσεις
και σχέδιο ζοφερό.

Το περιβόλι του Θεού έπεσε στους βαρβάρους
και μαύρα σύννεφα πυκνά απλώθηκαν στη γη
με θρήνους και με οιμωγές μπροστά στους νέους κουρσάρους
απ' τη φωτιά, τους βιασμούς, τη γενική σφαγή`
σαν από χίλιους Χάρους
στην πλάση η πληγή!

Έγινε τέτοιος χαλασμός μεγάλος εις τον τόπο
που τα σπαρτά ξεράθηκαν, πουλί δεν κελαηδεί
ποτάμια το αίμα το 'χυσαν, πιστοί σ' αυτόν τον τρόπο
χιλιάδες σφάζαν οι άπιστοι` Τούρκοι και συνοδοί`
όνειδος των ανθρώπων
εις τον Μολώχ σπονδή.

Απ' τ' ανοσιουργήματα, απ' όλα πιο φρικώδες
ο βιασμός των γυναικών κι οι πλειστηριασμοί
των κοριτσιών η αρπαγή, τί άλλο πιο κτηνώδες
στα σκλαβοπάζαρα: γιορτή του γένους οι λυγμοί`

τί έργο τερατώδες!
αίμα και βιασμοί!

Κάποιες γυναίκες πρόλαβαν να απομακρυνθούνε
μα τις κυνήγησαν οι εχθροί μέχρι τον ποταμό
κι εκεί για ν' αποφύγουνε στον Τούρκο να πιαστούνε
στου Αράπιτσα να πέσουνε θελήσαν τον γκρεμό`
τη λευτεριά υμνούνε
στου γένους τον βωμό!

Των Ελληνίδων η ψυχή λεύτερη ανεβαίνει
κατάφωτη κι υπέρλαμπρη στον γαλανό ουρανό
καθώς τα δόλια τα κορμιά ο ποταμός τα ραίνει
με άχραντο κι αμάραντο μύρο ομορφιάς αγνό`
η λευτεριά λουσμένη
στο φως το αυγινό!

Βαλιδέ σουλτάνα (*τουρκικά*: "Βαλιντέ σουλτάν", κυριολεκτικά «μητέρα σουλτάνου») ήταν τίτλος που διατηρούσε η μητέρα ενός εν ενεργεία σουλτάνου στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Ο τίτλος ορισμένες φορές μεταφράζεται ως «βασιλομήτωρ» και ορθότερα ως «σουλτανομήτωρ», έχοντας ιδιαιτερότητες σε σχέση με την αντίστοιχη θέση στον δυτικό κόσμο.

9/2/2021

Ιωάννης Παναγάκος

ΦΕΓΓΟΛΑΜΠΡΕΣ ΚΟΡΕΣ ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΑΣ*

Κόρες φεγγόλαμπρες κι αγνές, της Νάουσας εικόνα
 οι εχθροί οι σκληροί των χριστιανών κι οι έμποροι εθνών
 την ομορφιά σας θέλησαν, του τόπου την κορώνα
 να γίνει όνειδος δεινών, θρήνος των ουρανών
 του έθνους αλγηδόνα.

Κήποι, περβόλια ανθόλουστα, της ομορφιάς το κάλλος
 σπίτια, εκκλησιές, συνοικισμοί γινήκανε λυγμοί
 η ομορφιά των κοριτσιών, θρήνος πολύ μεγάλος
 δηώσεις και κατατρεγμοί, φόνοι και βιασμοί
 έδυσαν τόσο θάλος!

Χιλιάδες κόρες τρυφερές, παρθένες, παντρεμένες
 που είχανε οδηγηθεί στου Τούρκου το σπαθί
 γευτήκαν τις κτηνώδεις τους ορέξεις, οι καημένες
 και η ψυχούλα τους πενθεί στο σκότος το βαθύ
 αποτροπιασμένες.

Μα ξάφνου κάποιες λυγερές ξεφεύγουν απ' τ' ασκέρι
 και τρέχουν προς τη λευτεριά, προς τη ρεματαριά
 με τα μωρά τους στο βυζί, πιασμένες χέρι-χέρι
 στου Αράπιτσα την κρύα θωριά βουτούν με αντρεία
 δόξας φυσά τ' αγέρι!

Ο ηλιοπότης ποταμός τώρ' απ' το φως μεθάει
 που δέχτηκε μες στο κορμί τη μέγιστη τιμή
 της λευτεριάς ο οiwνός στα πέρατα σκορπάει
 μια ευωδιά σαν γιασεμί, του γένους το πλουμί
 τη λευτεριά κεντάει!

Οι κόρες του Ελληνισμού στη Νάουσα ή στη Μάνη
 στου Αράπιτσα τον ποταμό, ή Ζάλογγου γκρεμό
 τη λευτεριά τη γράφουνε με του έθνους το μελάνι
 με της ψυχής τους τον χυμό, κι' ελληνικό παλμό
 δόξας λαμπρό στεφάνι!

10/2/2021

Ιωάννης Παναγάκος

.....
*"Διαβάτη, στάσου με ευλάβεια στη μνήμη των νεκρών.
 Μέσα στο βάραθρο που ξανοίγεται μπροστά σου, βρήκαν
 ένδοξο και ηρωικό θάνατο οι γυναίκες και τα παιδιά
 της Νάουσας, για την ελευθερία και την ανεξαρτησία
 του Ελληνικού έθνους, στις 22 Απριλίου 1822".*

Επίγραμμα πάνω από το ποτάμι της Αράπιτσας, όπου έπεσαν και θυσιάστηκαν
 13 γυναίκες της Νάουσας με τα μωρά τους.

*Α' Βραβείο - στον 1ο Ποιητικό Διαγωνισμό του "Ελληνικού Πολιτιστικού Ομίλου Κυπρίων" και "Ζα-
 λώνη - 'Ξάστερον" με θέμα "Η Γυναίκα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821".*

ΤΗΣ ΜΑΝΗΣ ΟΙ ΡΙΖΕΣ

"...Κοιμήσου, παιδάκι μου... κοιμήσου. Πήρα εγώ τη θέση σου,,,"

Φράση που διέσωσε η λαϊκή μνήμη, από δυο ανεξάρτητα μεταξύ τους περιστατικά, το 1826, κατά την επίθεση του στρατού του Ιμπραήμ στον Διρό και στη Βέργα της Μάνης, όταν δυο μητέρες Μανιάτισσες, η Γερακαρίνα και η Θερασέρη βρήκαν τα παιδιά τους θανάσιμα χτυπημένα από τον εχθρό και κλείνοντάς τους τα μάτια πήραν τη θέση τους και με το όπλο των σκοτωμένων παιδιών τους συνέχισαν τον αγώνα τους.

Θεία η ψυχή τους, της λευτεριάς την έννοια γεννά.

Εχθρούς κι αν νίκησαν! Πώς αλλιώς! Άνδρες, σίγουρα, μπορούν αυτές να γεννούν.

Δεν αγοράζονται και δεν πωλούνται, τι, της Χαλιμάς δεν θέλουν τη χλιδή

ούτε τους εύρρους Τίγρη κι Ευφράτη, μήτε του Κροίσου τα πλούτη και του Μίδα.

Τα λευτερόφωτα ύδατα τους αρκούν ενός Ευρώτα κι ενός Ιόνιου

κι ευψυχοπλάστης ένας Ταϋγκετος, της λευτεριάς μπροστάρης.

"Ηταν ή επί τας" σε κάθε σταγόνα Ευρώτα και Ιόνιου!

"Νίκη ή θάνατος" σε κάθε του Ταϋγκετου πέτρα!

Τα όνειρά τους με ιδρώτα και άνοιξη ζυμώνουν να αρραβωνίζεται ο ήλιος με το δάκρυ.

Με ήλιο και με δάκρυ δημιουργούν και στη ζωή μιλούν:

θάλασσά μας, πέτρα και αίμα μας.

Χαραγμένα στις φλέβες της ψυχής· στους αιώνες παρακαταθήκη.

Κι όλα συνθεμένα από φως και άνεμο, λευκό και γαλάζιο, ψυχή και σταυρό.

Στους αιώνες δόξα και αίμα!

Στη μάχη του Διρού, σαν πάντα Μανιάτισσες ορθές με τα «τραπάνια στα λουριά»*

του Ιμπραήμ τ' ασκέρι κατατροπώνουν.

Κι η Πανώρια η Βοζίκη μες στο χωράφι με γενναία ψυχή και αγέρωχο φρόνημα

κατισχύει του εχθρού και τον πατέρα της λευτερώνει.

Κι η Κωνσταντία η Ζαχαριά με το δικό της λάβαρο με κυανό σταυρό

το εικοσιένα τους Τούρκους καταδιώχνει και τους νικά και τους εκμηδενίζει.

Κι η Γερακαρίνα και η Θερασέρη το εικοσιέξι με το δαυλό της ψυχής τους:

"Κοιμήσου, παιδάκι μου, κοιμήσου. Πήρα εγώ τη θέση σου"

Και όλες οι Μανιάτισσες, ως Σπαρτιάτισσες αρχαίες με Ελλάδα ριζωμένη εντός τους:

"Ηταν ή επί τας" - "Νίκη ή θάνατος"!

Οι ρίζες της Μάνης!

Το βάθρο της λευτεριάς.

11/7/2021

Ιωάννης Παναγάκος

«τραπάνια στα λουριά»: Με τα δρεπάνια στα χωράφια. Τότε που 300 Μανιάτισσες με άλλους τόσους γέρους κι ανίκανους στο σώμα, μα ανίκητους στην ψυχή, κατατρόπωσαν τους περί τους 2.000 Τουρκο-Αιγυπτίους του Ιμπραήμ που τους επιτέθηκαν στις 22-23 Ιουνίου του 1826 στον Διρό της Μάνης, παράλληλα με την επίθεση 10.000 ανδρών του Ιμπραήμ, έναντι 2.400 Μανιατών στην Βέργα.

ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑ Η ΛΕΑΙΝΑ

Στη φυλακή γεννήθηκε μ' ελεύθερο το πνεύμα
 καθώς η Σκεύω η μάνα της, του ήρωα Πινότση
 εκείνου του Σταυριανού γυναίκα αγαπημένη,
 τον σύζυγο επισκέφτηκε στη φυλακή των Τούρκων
 με το παιδί μες στην κοιλιά, στην αγιασμένη Πόλη·
 κι ήρθε η γέννα η άγια, μες στη σκλαβιά λιακάδα.
 Μεγάλος Ήρωας ο γονιός, μα κι ο νονός επίσης
 της Μάνης ο πολέμαρχος Μούρτζινος Παναγιώτης
 δεσμώτης που ήτανε κι αυτός στα χέρια του Σουλτάνου.

Πώς θα μπορούσε αυτή η ψυχή γλυκά να μην παλλόταν
 από τη φλόγα της καρδιάς για την μητέρα Ελλάδα!

Η Λασκαρίνα ή αλλιώς του Μπούμπουλη η γυναίκα
 σαν χήρεψε κι ανδρώθηκε ατρόμητη θεριεύει
 το πιο μεγάλο κι ισχυρό καράβι καθελκύει
 για τον αγώνα τον καλό της λευτεριάς τη γέννα
 κι όλα τα δίνει: τη γλυκιά πατρίδα να βοηθήσει
 δικά της πλοία και στρατό, αυτή να τον ταΐζει
 των Τούρκων είναι φόβητρο, του εχθρού ο εφιάλτης.

Για χρόνια μάχες έδινε με του εχθρού τα στίφη
 να ανδρωθεί βοήθησε την έρμη την πατρίδα
 διαθέτοντας τα πλούτη της, ό,τι είχε και δεν είχε
 για ό,τι ιερότερο οι Έλληνες ποθούσαν:
 ν' αναστηθεί το γένος τους κι η λευτεριά ν' ανθίσει!

Απέκλεισε το Ναύπλιο, Μονεμβασιάς το Κάστρο
 μέχρι που τα λευτέρωσαν τα χέρια των Ελλήνων·
 το Άργος εφοδίασε με τρόφιμα και όπλα
 και όπου εχρειάστηκε παρούσα στον αγώνα.
 Ωραία, αρειμάνιος ορθή ως Αμαζόνα
 μπροστά της ο δειλός ντροπή, ο ανδρείος υπεχώρει*
 στη μέση είχε το σπαθί, ζωσμένη με πιστόλες
 ατρόμητη σαν Αχιλλεύς, σαν Άρτεμη να ιππεύει
 καβάλα στ' άσπρο άτι της μέσα στην πόλη εισήλθε
 σαν έπεσε η Τριπολιτσά το μέγα εκείνο κάστρο.

Να ανδρωθεί βοήθησε την έρμη την πατρίδα
 διαθέτοντας τα πλούτη της, ό,τι είχε και δεν είχε
 για ό,τι ιερότερο οι Έλληνες ποθούσαν:
 ν' αναστηθεί το γένος τους κι η λευτεριά ν' ανθίσει!

Η Μπουμπουλίνα η λέαινα, στη μάχη σαν κουρσάρος
 των Τούρκων είναι φόβητρο, του εχθρού ο εφιάλτης!

Σύμφωνα με τον αγωνιστή του 1821, ιστορικό και Γραμματέα του Δημητρίου Υψηλάντη, Ιωάννη Φιλήμονα, ο Εθνικός Ξεσηκωμός βρήκε την Μπουμπουλίνα "πεντηκοντούτιδα, ωραίαν, αρειμάνιον ως αμαζόνα, επιβλητικὴν καπετάνισσαν, προ της οποίας ο άνανδρος ησχύνετο και ο ανδρείος υπεχώρει".

ΜΑΝΤΩ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ - Η ΧΑΡΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΛΕΟΣ

Λαμπαδιασμένη άνοιξη που απ' την καρδιά πηγάζει
της Μαυρογένους η ζωή κι η κάθε της ικμάδα
δοσμένα μ' όρκο απ' την αρχή για τη μητέρα Ελλάδα
για την πατρίδα τη γλυκιά, τα πάντα θυσιάζει.

Πρότυπο ήθους κι αρετής, σεμνής φιλοπατρίας
φάρος ανιδιοτέλειας, ενότητας κι αγάπης
κι ας ήταν ο εχθρός σκληρός, βασανιστής, σατράπης
ήταν γενναία στην ψυχή, υπόδειγμα ανδρείας.

Όλη η περιουσία της, τα πάντα, στον αγώνα·
και δεν την νοιάζει αν θα χαθούν, μόν' να σωθεί η πατρίδα.
του γένους του πολύπαθου φτερώνει την ελπίδα
κι είν' από εκείνα τα πουλιά που διώχνουν τον χειμώνα.

Δικό της στόλο εξόπλισε και δεκαέξι Λόχους·
πολέμησε ή βοήθησε παντού, σ' όλες τις μάχες·
στις θάλασσες, στα πεδινά, στ' υψώματα, στις ράχες
κι όλα τ' ασκέρια του εχθρού είχε της νίκης στόχους.

Τη Μύκονο ξεσήκωσε και τον εχθρό απωθήσαν
κι απ' τις Κυκλάδες έδιωξε τους πειρατές του Αιγαίου·
στο Πήλιο, στη Λιβαδειά, στρατιώτης του δικαίου·
στην Κάρυστο, Φθιώτιδα τα όπλα της βροντήσαν.

Στα Δερβενάκια έστειλε βοήθεια νικηφόρα
αλλά και στην Τριπολιτσάς βοήθησε την πτώση
πλην κι έξω από τον πόλεμο πολλούς είχε λυτρώσει
πόσους δεν περιέθαλψε σαν έφευγε η μπόρα!

Σελάγισμα λαμπρού φωτός άπλωσε στην Ευρώπη
καθώς τον βάρβαρο εχθρό να μη βοηθά ζητούσε
και την πατρίδα ήσυχη ν' αφήσουνε καλούσε
μόνη της να λευτερωθεί· το είχε για μετόπη.

Τραγούδισμα αγερόαστρο η διάπυρη ψυχή της
για τα ωραία κι ακριβά στολίδια αυτού του κόσμου·
με ευωδιές ανώτερες κι αυτής του ευόσμου δυόσμου·
που 'ν' της πατρίδας η ομορφιά, το φως και η τιμή της!

- Επίτιμο Αντιστράτηγο, σ' έχρισε ο κυβερνήτης
εκείνος ο τρισμέγιστος, ο πιο άξιος καπετάνιος
που, όπως κι εσύ, σαν άνθρωπος, ήτανε πολύ σπάνιος
όμως κάποιοι σου φέρθηκαν ως νά 'σουνε εσύ θύτης·

και μόνη, έρμη, πάμφτωχη σ' αφήσανε να σβήσεις·
ο ουρανός στα τάρταρα, ο ήλιος στο πηγάδι·
την φωτεινή σου διαδρομή την κρύψαν στο σκοτάδι
και κάλυψαν την ομορφιά της ευγενούς σου φύσης!

Μα η Μαυρογένους η Μαντώ, η χάρις και το κλέος
πού 'πινε τ' ουρανού το φως και τ' άπλωνε στο γένος
ευγένεια και λεπτότητα, ηρωισμός και σθένος
το όνομά της· σεβασμός, ευγνωμοσύνη, δέος!

Η χάρις και το κλέος!

20/7/2021

Ιωάννης Παναγάκος

ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΟΙ ΕΛΠΙΔΕΣ

Έχει η Ελλάδα ήρωες
 μα έχει κι ηρωίδες·
 σ' αυτές, και τα τρανά βουνά
 σκύβουν να υποκλιθούν.
 Γράφουμε με το αίμα τους
 δόξας λαμπρές σελίδες
 δεν τρέμουνε μπρος στον βοριά
 για λευτεριά μεθούν.

Σ' αφεντικά δεν προσκυνούν
 βροντές δεν τις μερώνουν
 ριζώνει μες στα στήθια τους
 ουράνια αρχοντιά·
 η αρετή τις κυβερνά
 με το Θεό ανταμώνουν
 Ελλάδα έχουν μέσα τους
 στον τύραννο φωτιά.

Πανώριες ακτινοβολούν
 στην Κρήτη και στη Μάνη
 Μεσολογγιού την έξοδο
 Ζαλόγγου τον γκρεμό·
 στην Ήπειρο Τζαβέλλαινες
 Μαντώσ δόξας στεφάνι
 της Μπουμπουλίνας θάρρητα
 Νάουσας ποταμό.

Έχει η Ελλάδα πάμπολλες
 ολάνθιστες σελίδες
 που πίνουνε τη λευτεριά
 στο αίμα αγιασμό·
 κι είναι το αίμα αυτό τ' αγνό
 του γένους οι ελπίδες
 μ' αυτό ραντίζουν της γλυκιάς
 πατρίδας τον βωμό.

Δρεπάνι ή μπαρουτόβολα
 κερνάνε τον εχθρό
 φωτιά ολοένα·
 σηκώνουν για μια 'νάσταση
 του γένους τον σταυρό
 το εικοσιένα.·[ΡΕΦΡΕΝ].

3/3/2021

Ιωάννης Παναγάκος

Βραβείο Μουσικού Στίχου - στον 1ο Ποιητικό Διαγωνισμό του "Ελληνικού Πολιτιστικού Ομίλου Κυπρίων" και "Ζαλώνη - Ξάστερον" με θέμα "Η Γυναίκα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821".

ΜΕ ΤΟ ΑΙΜΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΑΣ - ΑΛΚΙΜΟ ΕΛΥΤΡΟ
ΓΙΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΤΩΒΑΜΕΝΗ ΚΥΠΡΟ ΜΑΣ...

ΑΛΚΙΜΟ ΕΛΥΤΡΟ (μετά Εισαγωγικού Σημειώματος)

**ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ-ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
 ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ «ΑΛΚΙΜΟ ΕΛΥΤΡΟ»**

Τον Σεπτέμβριο του 1974 τοποθετήθηκα από το Γενικό Επιτελείο Στρατού, ως μόνιμος Υπολοχαγός που ήμουν, στην Ελληνική Δύναμη Κύπρου (ΕΛ.ΔΥ.Κ.) όπου, το πρώτο εξάμηνο, ανάλαβα καθήκοντα Διμοιρίτη, στην πρώτη γραμμή έναντι των Τούρκων.

Εκεί, παρόλο ότι είχαν τελειώσει, επισήμως, οι εχθροπραξίες, έζησα την πολεμική ατμόσφαιρα, κάποτε, μάλιστα, πολύ έντονα, όπως όταν το βράδυ της 8^{ης} Φεβρουαρίου 1975, (έξι ημέρες μετά τη γαμήλια τελετή στην Λευκωσία κατά την οποία νυμφεύτηκα τη γυναίκα της ζωής μου Ελένη), περιμέναμε την επίθεση των Τούρκων, που είχαν αντικειμενικό σκοπό την κατάληψη του αεροδρομίου της Λευκωσίας: ενέργεια που, τελικά, δεν έλαβε χώρα, αφού οι Τούρκοι διαπίστωσαν ότι τους αναμέναμε καλά προετοιμασμένοι, γεγονός που δεν τους έδινε κανένα περιθώριο επιτυχίας.

Τη νύχτα εκείνη, αλλά και πολλές άλλες πριν και μετά, ένεκα αυτού του περιστατικού ή άλλων παραπλήσιων, όταν όλη η ΕΛ.ΔΥ.Κ. ξενυχτούσε στο χαράκωμα με το χέρι στη σκανδάλη, η γυναίκα μου με την οποία ήμασταν αρραβωνιασμένοι από το 1972 και σχεδιάζαμε να έλθουμε εις γάμου κοινωνία τον Ιούλιο του 1974 – πράγμα που δεν κατέστη δυνατόν λόγω της επιστράτευσης - και η οποία με είχε ακολουθήσει στην Κύπρο, παρ' όλους τους κινδύνους που εγκυμονούσε αυτή η απόφαση, έγκυος μάλιστα ούσα, στο πρώτο μας παιδί, τα βράδια στο σπίτι, διακόσια μέτρα πίσω απ' την πρώτη γραμμή, μόνη της, λαγοκοιμόταν ντυμένη με τα ρούχα ημέρας, σε μια πολυθρόνα, με το γιο μας στην κοιλιά κι ένα τουφέκι αγκαλιά, και με την απόφαση να πουλήσει ακριβά τη ζωή της και την ύπαρξη που έφερε στα σπλάχνα της, αν τυχόν ο εχθρός έσπαγε τη γραμμή αμύνης ή αν μας αιφνιδίαζε.

Ευτυχώς, δεν συνέβη το μοιραίο` μοιραίο για την προσωπική και οικογενειακή μας ζωή, γιατί, κατά τ' άλλα, εκείνες οι μέρες άφησαν την Κύπρο μας και την Ελλάδα μισερή!

Σαν υστερόγραφο, για να γίνει κατανοητό, ακόμα, ένα σημείο του ποιήματος, θα ήθελα να προσθέσω, σχετικά με τη γυναίκα μου, ότι η φράση που περιέχεται κάπου μέσα σ' αυτό: «Μα εσύ, πικραμένη κι' αδικημένη απ' τους ουρανούς,/ Με το οίδαλέο σου στο βολβό μελάνωμα/ Της απόγνωσης να σπαράξει τις οιμωγές», αναφέρεται στο μελάνωμα χοριοειδούς (χοριοειδής: ο μεσαίος χιτώνας του ματιού) το οποίο την επισκέφτηκε εδώ και λίγα χρόνια και, κατά της μετάστασης του οποίου, δίνει με θάρρος, χαμόγελο και αξιοπρέπεια έναν άλλον αγώνα.

Σ' αυτή τη γυναίκα και, μέσα από αυτήν, στην Ελληνίδα γυναίκα, σύντροφο, μάνα, αδελφή, κόρη, στην υπόσταση αυτήν που γύρω της περιστρέφεται, ζει, κινείται, παίρνει δύναμη και δρα και προοδεύει και μεγαλουργεί η Ελληνική Οικογένεια και η Εθνική Παιδεία, σ' αυτήν και στην Κύπρο αφιερώνω το ποίημά μου «Άλκιμο Έλυτρο» («άλκιμο»: που έχει δύναμη και σφρίγος, «έλυτρο»: προστατευτικό περίβλημα).

Φιλικά,

Ιωάννης Παναγάκος
 Σ.Σ.Ε./1971

ΑΛΚΙΜΟ ΕΛΥΤΡΟ

**Για τη γυναίκα μου Λένα
και μέσα απ' αυτήν
αφιερωμένο στην Ελληνίδα μάνα – γυναίκα – σύντροφο – αδελφή – κόρη και στην Κύπρο...**

Σε είδα να λαγγεύεις τη μοίρα μου
Σε εύκοσμους πύργους βαθυσκαφούς ίριδας,
Την ώρα που ο ήλιος έπινε των καημών τις ανάσες.
Σε άκουσα να τη σμιλεύεις
Με τις κορφάδες των ονείρων σου
Στη χρυσή παλίρροια των σταχυών του Αλωνάρη,
Μ' ένα παιδιάστικο μαγιάτικο χαμόγελο στα χείλη.
Ένωσα τον αθέρα της γλαυκής σου σκέψης
Να τη μετουσιώνει σε άυλη ολκή προς το στερέωμα,
Αργυρόλευκη αύρα χιονοσκέπαστων κυμάτων.
Καθορώ τον αρραβώνα μου στο σώμα σου
Μέθεξη ουράνιας στόχασης,
Συνειρμό ακτίνων ζωής,
Εκ πηγής μη αλωμένης, φωτός αιωνίου.
Ατενίζω την αγάπη μας
Βαρκούλα αυγουσιάτικο φεγγάρι
Ν' αρμενίζει στο πέλαο.
Σε πέλαο γαλήνης και φωτός.
Μα και σε πέλαο οδύνης και σπαραγμού.
Με πελώριους Ποσειδώνες πανέτοιμους
Να πιούν και να συντρίψουν
Καρυδότσουφλο το φεγγάρι μας.
Με Λαιστρυγόνες και Κύκλωπες και Κίρκες και Σειρήνες
Να βάφουν μ' άσχημα όνειρα τις νύχτες μας.
Και μ' ένα Αίολο
να μαστιγώνει αδυσώπητα το πεπρωμένο μας.
Μα στο πέλαο τώρα βασιλεύει η γαλήνη.
Το διαλαλούν, από φως μεθυσμένοι,
Στον αφρό του ορίζοντα, οι γλάροι:
Πως, σαν πίστη Θεογέννητη ...
Πως, όταν αγώνας αταλάντευτος
Μαζί τα δυο, τραφούν με ζωοφόρο αγάπη,

Ο Ίδιος ο Θεός τη νίκη τους τη στεφανώνει
Με το χρυσό της ελπίδας κότινο.
Ελπίδα καταξίωσης λαμπηδόνας για το αύριο.
Νίκης βεβαιότητα για το σήμερα, το αναστάσιμο.
Αγάπης εγγύηση, άφθαρτης, στο διηνεκές.
Τώρα...
Ω! Πώς με θωπεύει τώρα
Τρεχούμενου βάλσαμου μαρμαρυγή, η φωνή σου!
Τα φύλλα της καρδιάς μου, ω!
Πώς, εξ ουρανού θροΐζει, κελαρυστή μελωδία
Η αύρα του γέλιου σου!
Φωτοχυσία Αιγαίου το πρόσωπό σου
Σαν η χαρά το δονεί ευφρόσυνα
Στην ουράνια προσφορά της Γυναίκας – Συντρόφου...
Στη θεοφόρο θυσία, στο ολοκαύτωμα της ΜΑΝΑΣ!...
Κι' άλλοτε πάλι,
Πώς σκοτεινιάζει τρέμοντας ο ουρανός
Σαν το παράπονο της ματιάς σου της λαβωμένης
Την ψυχή μου τρυπά!...
Μα εσύ, πικραμένη κι' αδικημένη απ' τους ουρανούς,
Με το οιδαλέο σου στο βολβό μελάνωμα
Της απόγνωσης να σπαράζει τις οιμωγές!
Ω, εσύ! Πόσο ψηλά, σε Ολύμπιο κάλος στέκεις!
Καταυγάζεις τον πόνο με πυρφόρο αγάπη!
Δεν επιστρέφεις χολή.
Μα ό,τι καλό πήρες, εκείνο επιστρέφεις!
Με χέρι σταθερό, δημιουργού,
Με ψυχής ποιητικής ευαισθησία:
Αυγάζεις στην ελπίδα τους βλαστούς σου,
ως μάνα.
Δημιουργείς, ως σύζυγος, χώρο
Ο σύντροφός σου να υψωθεί.
Το μονοπάτι ωθείς μπροστά,
μη κοιτάζοντας πίσω,
Παρά, μόνο, ελπίδα, για να πάρεις.
Κι' έτσι προχωράς,

Πυργώνοντας ψηλά ό,τι δικό σου.
 Θυμάμαι... κάποτε στην Κύπρο...
 Την Κύπρο των ονείρων μας πού 'γιναν στεναγμός
 Ήταν αμέσως μετά την εισβολή
 Την εισβολή των εβδομηκοστών τέταρτων ντροπών
 του εικοστού αιώνα
 Κι' ήσουν έγκυος στο πρώτο μας παιδί...
 Σε ώρες δύσκολες, τρεμουλιαστές...
 Κι' ήσουν εκεί... Διακόσια μέτρα θάνατο
 Απ' την πρώτη γραμμή... σε κείνο το φιλόξενο σπίτι
 Εκεί κοντά στα αχτιδορροούντα χαρακώματα
 του υπέρ πάντων αγώνα.
 Ενώ μπορούσες, αν ήθελες...
 Ω! Πώς είναι δυνατό να αλλάξει η φορά των πραγμάτων!
 Το λίκνο του ήλιου να πάψει νά 'ναι η ανατολή!
 Αν πρόκρινες να επιλέξεις την ασφάλεια, απ' την ιστορία...
 Θά 'σουν μίλια μακριά, στη Θεόκτιστη Αθήνα...
 στο σπίτι σου!
 Ακολούθησες, όμως, εικοσάχρονη, σχεδόν ακόμα, κόρη
 Το πεπρωμένο σου.
 Της Ελληνίδας – μάνας ή συντρόφου - την ειμαρμένη.
 Με ψυχή Μακεδόνισσας εκ γενετής
 Με πνεύμα Σπαρτιάτισσας από κληρονομιά,
 Ακολούθησες!
 Κι' είχες, αντί για λύτρωσης ύπνο, τα βράδια,
 Σαν στο χαράκωμα ο άντρας σου αγρυπνούσε,
 Του τρόμου την αγωνία συντροφιά.
 Ψευτοκοιμώσουν με το γιο μας στην κοιλιά
 Κι' ένα τουφέκι αγκαλιά.
 Με μια λάμψη μαύρη, ατσάλινης απόφασης στα μάτια
 Την Ελληνόπρεπη ζωή σου ακριβά να πουλήσεις,
 Πριν της κόψεις η ίδια το νήμα,
 Πριν της πάρεις εσύ την πνοή,
 Ω! Θαλασσόπνιχτο λυπητερό βουητό!
 Αν τύχαινε να μας αιφνιδιάσει ο εχθρός.
 Μισοκοιμώσουν με τον φόβο του Αττίλα συντροφιά.

Μα είχες προσκέφαλο
Ένα κλαρί Ελλάδας στην καρδιά ριζωμένο!
Κι' ένα Πυρσό λευτεριάς
Να σελαγίζει τα πέλαα της ψυχής σου!
Κι' ήσουν η ίδια...
Όπως σε θυμούνται οι φυλλωσιές της ιστορίας,
Στους αιώνες των αιώνων
Ήσουν η ίδια!!
Όχι μόνο στο κλέος της δόξας,
Στο «ταν ή επί τας» της αρχαίας Σπαρτιάτισσας,
Κι' ούτε μόνο στου σαράντα,
Στο ματωμένο της Ηπειροτοπούλας αγώνα.
Αλλά και όπως θα σε θυμούνται να θυσιάζεσαι,
ΑΘΑΝΑΤΗ,
Στην Έξοδο,
στους Καταρράκτες,
στο Γκρεμό,
Στην Έξοδο, στους Καταρράκτες, στο Γκρεμό
Της λευτεριάς και της αξιοπρέπειας:
Ελληνίδα του Μεσολογγιού!
Μητέρα της Νάουσας!
Κόρη του Ζάλογγου!
Ω! Εσύ! Άλκιμο Έλυτρο Ελληνικής Εστίας Αθάνατο!
Δίνε μου δύναμη και φως για να σε προστατεύω!

2008

Ιωάννης Παναγάκος

«Η Ελλάς ευγνωμονούσα»:
Πίνακας του Έλληνα ζωγράφου [Θεόδωρου Βρυζάκη](#), 1858.